

**Uzasadnienie do uchwały
w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania uzdolnionym uczniom
Stypendiów Gminy Jaktorów**

Wojewoda Mazowiecki zaskarżył w dniu 4 września 2023 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie przy ul. Jana Kazimierza 10 uchwałę Rady Gminy Jaktorów z dnia 30 marca 2023 r. nr LXVI/483/2023 w sprawie ustanowienia „Programu stypendialnego Gminy Jaktorów”, która została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 2023 r. pod pozycją 4506.

Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2024 r. WSA uchylił w całości zaskarżoną uchwałę (sygn. akt VII SA/Wa 2427/23). Sąd uznał, że uchwała została podjęta z istotnym naruszeniem prawa – bez podstawy prawnej (tj. z przekroczeniem delegacji ustawowej) oraz bez zachowania kolejności podejmowania aktów prawnych w zakresie objętym art. 90t ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (dalej u.s.o.). Zdaniem sądu doszło do przekroczenia delegacji uregulowanej w art. 90t ust. 4 u.s.o. poprzez wprowadzenie do zaskarżonej uchwały norm programowych, które mają charakter wewnętrzny i mają za zadanie wyznaczać kierunki działania samorządu w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży lub wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży. W uzasadnieniu wyroku sąd wskazał, że chcąc wyrównywać szanse edukacyjne lub wspierać edukację uzdolnionych dzieci i młodzieży, w pierwszej kolejności należy przyjąć uchwałę w sprawie ww. programu, a następnie – w oparciu o ten program – podjąć uchwałę określającą szczegółowe warunki, formy i zakres tej pomocy lub wsparcia. Sąd wskazał też, że wprowadzając w zaskarżonej uchwale stypendia za wybitne osiągnięcia artystyczne oraz za wybitne osiągnięcia w sporcie, rada gminy wykroczyła poza delegację art. 90t ust. 4 u.s.o., a jednocześnie wkroczyła w materię wynikającą odpowiednio z ustaw: z dnia 25 października 1991 o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej i z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie. Ponadto za istotne naruszenie prawa sąd uznał wprowadzenie zasady, że uczeń może uzyskać tylko jedno ze stypendiów wskazanych w uchwale, tj. albo za wybitne osiągnięcia edukacyjne albo za wybitne osiągnięcia artystyczne albo za wybitne osiągnięcia w sporcie oraz wyłączenie z możliwości uzyskania stypendium uczniów klas 1-3 szkoły podstawowej.

Sąd administracyjny uznając akt prawa miejscowego za niezgodny z prawem dokonuje jego unieważnienia, a to oznacza usunięcie aktu z obrotu prawnego. Dla rady gminy oznacza to konieczność podjęcia działań naprawczych, które polegają na przyjęciu nowych uchwał, w następującej kolejności:

- 1) **uchwała w sprawie przyjęcia lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży** (na podstawie art. 90t ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, który mówi, że: „Jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć regionalne lub lokalne programy wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży”);
- 2) **uchwała w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania stypendiów uzdolnionym uczniom pobierającym naukę na terenie gminy bez względu na miejsce zamieszkania oraz tryb postępowania w tej sprawie**, na podstawie art. 90t ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, który mówi, że: „W przypadku przyjęcia programów, o których mowa w ust. 1, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży pobierającej naukę na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego bez względu na miejsce zamieszkania, formy i zakres tej pomocy, w tym stypendia dla uzdolnionych uczniów oraz tryb postępowania w tych

sprawach, uwzględniając w szczególności przedsięwzięcia sprzyjające eliminowaniu barier edukacyjnych, a także osoby lub grupy osób uprawnione do pomocy oraz potrzeby edukacyjne na danym obszarze”.

W związku z powyższym Rada Gminy Jaktorów postanowiła przyjąć – w oparciu o przyjętą uchwałę w sprawie utworzenia „*Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży uczących się w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Jaktorów*” - uchwałę **w sprawie przyjęcia Regulaminu przyznawania uzdolnionym uczniom Stypendiów Gminy Jaktorów.**

Regulamin ten określa cele, szczegółowe warunki udzielania pomocy o charakterze motywacyjnym uzdolnionym uczniom pobierającym naukę na terenie Gminy Jaktorów bez względu na miejsce ich zamieszkania, jak również formy, zakres udzielania tej pomocy i tryb postępowania w tych sprawach.

Regulamin uwzględnia też wnioski wypływające z wyroku WSA, tzn.:

- 1) Stypendia mogą otrzymać również uczniowie z kl. 1-3 szkoły podstawowej, którzy rozwijają swoje uzdolnienia i uzyskują za to wyróżnienia lub nagrody od zewnętrznych instytucji, co potwierdza wybitność ich osiągnięć na tle rówieśników w skali nie tylko szkoły ale również spoza szkoły. Uwzględnienie tej grupy wiekowej w gronie uprawnionych do uzyskania stypendium pozwala na pełną realizację zasady sprawiedliwości społecznej.
- 2) Uczniowie kl. 4-8 mogą równocześnie otrzymać cztery rodzaje stypendium: za osiągnięcia edukacyjne, za osiągnięcia artystyczne, za osiągnięcia z zakresu wychowania fizycznego oraz za osiągnięcia społeczne i wolontariat. Uznano bowiem, że wszystkie dziedziny nauki oraz aktywność sportowa, artystyczna i społeczna, które są ujęte w przedmioty nauczania szkolnego lub zawarte w programie wychowawczo-profilaktycznym szkoły mają taką samą wartość dla rozwoju ucznia, wzajemnie się nie wykluczają. W każdym z tych obszarów można być przecież uzdolnionym. Uczeń może więc jednocześnie rozwijać swoje zdolności w kilku dziedzinach i zdobyć za to uznanie i wsparcie w postaci stypendium.

Stypendia Gminy Jaktorów mogą być przyznane:

- 1) uczniom kl. 1-3 szkoły podstawowej – Stypendium Gminy Jaktorów za rozwijanie uzdolnień,
- 2) uczniom kl. 4-8 szkoły podstawowej – Stypendium Gminy Jaktorów za wybitne osiągnięcia edukacyjne, artystyczne i z zakresu wychowania fizycznego oraz za wybitne osiągnięcia społeczne i wolontariat.

Stypendia dla uczniów kl. 1-3 szkoły podstawowej za rozwijanie uzdolnień i dla uczniów kl. 4-8 za wybitne osiągnięcia społeczne i wolontariat mogą być przyznane raz w roku szkolnym (do 31 lipca) za osiągnięcia z całego roku szkolnego.

Stypendia dla uczniów kl. 4-8 szkoły podstawowej za wybitne osiągnięcia edukacyjne, artystyczne i z zakresu wychowania fizycznego mogą być przyznane dwa razy w ciągu roku szkolnego - do 31 marca i 31 lipca, odpowiednio za osiągnięcia z pierwszego i drugiego półrocza roku szkolnego.

Osobami, które mogą składać wnioski o stypendia są dyrektorzy szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Jaktorów, po weryfikacji, czy dany uczeń spełnia kryteria uprawniających do ubiegania się o stypendium oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii rady pedagogicznej. Opinia rady pedagogicznej nie jest wymagana w przypadku, kiedy uczeń klasy 8 uzyskał wysokie wyniki na egzaminie ósmoklasisty.

Rozpatrywaniem złożonych wniosków pod względem formalnym i merytorycznym zajmować się będzie powołana przez Wójta Gminy Jaktorów komisja, w skład której wejdą: przedstawiciel organu stanowiącego czyli Rady Gminy Jaktorów, przedstawiciel Urzędu Gminy Jaktorów, przedstawiciele rad pedagogicznych i rad rodziców szkół prowadzonych przez Gminę Jaktorów. Dzięki temu zapewniona została zasada transparentności dysponowania środkami publicznymi. Zasadę bezstronności gwarantuje zapis, że członkami komisji nie mogą być wnioskodawcy i rodzice uczniów, dla których zostały złożone wnioski o stypendia.

Decyzję w sprawie przyznania stypendium podejmuje Wójt Gminy Jaktorów. Wnioskodawcom przysługuje odwołanie od tej decyzji w trybie postępowania administracyjnego, co oznacza że została zachowana zasada dwuinstancyjności.

WÓJT
Rafał Urzyskowski